

II
2582

DESPRE
REABILITAREA
CONDAMNAȚILOR

DISCURS

pronunțat în ziua de 16 August 1884

LA

REDESCHIDEREA CURȚII DE APPEL
DIN CRAIOVA

DE

GR. I. COLUMBEANU
Procuror general.

CRAIOVA

TIPO-LITOGRAFIA NAȚIONALĂ RĂLIAN SAMITCA.

1884.

PRONUNTAT

T₄A

DE

~~Procureur general.~~

Biblioteca Centrală
Regională Craiova

Annals

C R A I O V A

TIPO-LITOGRAFIA NAȚIONALE RALIAN SAMITCA

1884.

II. 2582

Onorată Curte,

Solemn este momentul, când justiția cu totă majestatea sea anunță reînceperea lucrărilor séle. Este uă însemnată serbătoare, atât pentru magistrați cât și pentru justițiabili. Cel d'ântei simt satisfacțiune, pentru că au din nou ocasiunea a-și exercita nobila și bine-făcătorea lor misiune, acea de a face dreptate; cel d'al doilea sunt asemenea mulțumiți, pentru că vęd în acéstă di apropierea unor soluțiuni, cu impaciență așteptate, asupra litigiurilor, ce-i turmentă. Acéstă solemnitate dar e uă adevărată serbătoare pentru toți, cei ce sunt legați cu justiția.

Trec acum la îndatorirea ce-mi impune legea de org. judecătorească.

De astă dată am onóre a vă incunoscința, onor. Curte, că obiectul studiului meu este uă lacună din legea de procedură penală. Un gol relativ la redobândirea drepturilor, ce perd condamnații, uă lipsă a legii relativă la reabilitare, iată subiectul despre care vă voi vorbi astă-di.

Onorată Curte,

Dacă vom examina legile noastre penale, vom observa îndată uă însemnată lacună în cea-ce privesce efectul hotărîrilor, cari inflig pedepse. Pentru a vedea acésta, n'avem de cât să ne întrebăm, care este scopul unei puniţiuni? Negreşit, nu pôte fi altul, de cât pre lângă satisfacţia, ce dă societăţii vătămate, pre lângă intimidarea, ce inspiră celor alţi, ea mai urmăresce şi îndreptarea individului abătut. Adecă societatea nu caută, să piardă nici uă dată pre un condamnat, din contra, ea e datore prin toate mijlocele de cari dispune, să se silască a-l conserva, a-l face să nu mai fie vătămător niminui şi în cele din urmă a deveni folositor chiar atât sieşi cât şi societăţii, în care trăesce. Că acesta trebuie să fie rezultatul unei pedepse, nici că mai este cea mai mică îndoială. Toţi criminalişti sunt de acord asupra acestui punct. În toate ţerile cu orice civilisaţie, legiuitorii penali acest scop urmăresc ei prin pedepsele, ce le prescriu.

Dacă dar acesta e un adevăr basat pe dreptate şi pe utilitatea socială, dacă pedepsele nu ţintesc la altceva de cât la îndreptarea condamnaţilor, de ce atunci, de câte ori uă pedépsă realiséază scopul mai înainte de

termen, de ce ea să nu înceteze de îndată, acésta ca un drept câştigat pentru un condamnat? De ce să continue cu efectele sêlle, acolo unde ea nu mai pôte aduce nici uă modificare în mai bine? Ce să mai facă în urmă? Să transforme cea-ce e sănătos? Apoi a continua cu acest tratament, este a căuta, să trecem de la bine la rău, este a deschide uă nouă plagă în ânima pacientului în locul celei vechi vindecate, este a vătama prin acésta pre delinquent, iar nu a-l îndrepta, este a lipsi societatea de la principala sea ţintă, este a uita în fine, că pedepsele sunt necesare numai pentru îndreptarea, iar nu pentru pierderea celor abătuti. Ast-fel fiind dar, ne întrebăm acum, legiuitorul nostru avu'ta grije, de a ţine sémă de efectul pedepselor? Iată uă întrebare, la care nu se pôte răspunde cu destulă laudă pentru dănsul. Uă lacună foarte însemnată s'a strecurat în legiuirea noastră din acest punct de vedere. Ca să ne încredinţăm despre acésta, n'avem de cât să cercetăm, cum s'a urmat cu legile noastre penale. Şi iată cum:

Noi după ce am recunoscut insuficienţa vechilor noastre legi, am împrumutat legiuirea penală de la uă ţeră civilisată. Cu acéastă ocaşiă însă am omis a o adopta într'un mod complet, am lăsat de uă parte legea efectelor pedepsii, am trecut repede peste reabilitare. Nedreptă şi regretabilă lacună. Şi cu atât mai mult e de desaprobat acésta, cu cât că trăim într'uă ţeră de libertăţi, într'uă ţeră, în care legiuitorul e continuu preocupat cu dezvoltarea şi garantarea tuturilor drepturilor omului.

Dar să vedem mai întâi, ce este reabilitarea condamnaților?

Cunoscutul criminalist belgian Haus ast-fel o definește: *Reabilitarea este un act al puterii sociale, care face să înceteze în persoana condamnatului toate incapacitățile sale, fie ele anume pronunțate printr'ua hotărâre judecătorească, fie că ele decurg în virtutea legii din nisce condamnățiunii ore-cari.*

Din această definițiune vedem dar, că scopul reabilitării este, de a șterge ori-ce incapacitate apasă asupra cuiva din cauza unei condamnățiuni. A reabilita pe cine-va, va să zică a-l repune în vechia sea bună reputățiune, a-l șterge ori ce urmă de infamiă, a-l înălța la aceeași treptă socială cu toți cei alți membri ai societății, a-l face să se bucure de toate drepturile, ce garantează legea tuturilor cetățenilor. Este în fine a-l îmbrăca cu uă nouă viață socială, care să nu mai re-deștepte nici uă suvenire din trecut. Reabilitarea purifică cu alte cuvinte pre condamnat, ast-fel ca cum nici uă dată nu i-s'ar fi imputat nimic.

Reabilitarea însă nu este un principiu nou, rezultat al ideilor produse de civilizația modernă. Nu! Reabilitarea o găsim chiar în antichitate la Romani.

Așa în timpul republicei reabilitarea se acorda de popor adunat în comiții. Exemple sunt: Reîntorcerea din exil a lui F. Camiliu în timpul resbelului cu Galii și a lui Cicerone, cari perduseră dreptul de cetate și erau interdiși *aqua et igni*. În timpul imperiului după cum vedem în Digeste (L 18 De poenis) era asemenea *restitutio in integrum*. Această restituțiune însă acum

în urmă se acorda condamnaților de către principe. Ea avea de efect tot ca și la început, de a restabili pre reabilitat în toate demnitățile și în toate drepturile sale de cetățian. Din chiar formula ce întrebuița principile, putem vedea cât era de largă această reabilitare: *«Honoribus et ordini tuo et omnibus coeteris te restituo»*, zicea el în cartea sea de restituțiune: (De sententiam passis et restutis Codul legea I).

Să discutăm acum dar dreptul de reabilitare și să vedem cât poate fi el de folositor și care este dreptatea, pe care se bazează.

Unii pretind, că reabilitarea nu trebuie admisă. Acolo unde legile penale sunt bine întocmite, unde pedepsele nu sunt exagerate, ci în proporțiune cu scopu ce-și propun, acolo neapărat trebuiesc pedepsele lăsate, să se execute în totă plenitudinea lor. Numai așa pare probabil, că ele vor atinge rezultatul, ce urmăresc. Pre lângă acesta într'ua pedepsă micșorată nici condamnatul nu găsește mijloc suficiente, de a se corige. De ce prin urmare am rechiama în sînul societății un individ încă pervers. Legea de aceea l'a isbit cu mai multe incapacități, ca să-l țină departe, ca într'un fel de carantină, spre a fi ferită societatea de relele, la cari ar putea-o expune. Să lăsăm dar pedepsele, să se execute în totă întinderea lor, căci numai așa vom ajunge la scopul propus. În fine mai propun adversarii reabilitării și acesta, că ori-care ar fi căința și corigerea aparentă a unui condamnat, totu-și opinia publică se va teme de densusul, și va aduce aminte în tot-d'auna, că are înain-

tea sea un om capabil de a face rele, că prin urmare societatea nu va avea nici uă dată încredere în el. De ce dar, să se repună în toate drepturile un bănuît, de ce să i-se permită, a se amesteca în gerarea treburilor publice, de ce, pentru a rădica un condamnat, să se turbure și să se nemulțumescă toți cei alți pacinici cetățeni? Afară de acésta a reabilita, adaug acésta, este a isbi autoritatea lucrului judecat, este a anihila uă hotărîre judecătorească. Ce însemnă dar acésta reabilitare, care se rădică contra legilor penale și care înfrînge acest principiu, de înalta ordină socială: irrevocabilitatea hotărîrilor definitive? De cât a recurge la acest expedient, ȳic ei, care pare a fi în contradicȳia cu multe principii de ordină publică, de ce mai bine nu s'ar ocupa legiuitorul, să facă ca pe de uă parte pedepsele să fiă moderate, iar pe de alta ele să fie aplicate cu promptitudine și regulă de către judecători? Iată ce ar trebui, să atragă atenȳiunea legiuitorului și acésta atât în favórea condamnaȳilor cât și a societăȳii în genere. Să se lase, ȳic aceștia, prin urmare reabilitarea la uă parte, căci n'ar putea avea nici un bun rezultat.

Acéstea sunt argumentele, ce combat dreptul de reabilitare al condamnaȳilor.

Cu toate astea, dacă vom examina acest drept din toate punctele de vedere, și mai ales din punctul de vedere al utilităȳii și al justului, vom vedea, că suntem nevoiȳi a ajunge la uă conclusiune cu totul contrariă de a acelor ce am expus mai sus.—Și în adevăr, să ne întrebăm, pe ce s'ar basa acésta reabilitare? Ne-

greșit pe nimic alt de cât pre eficacitatea pedepsi. Iată un om, care s'a folosit de corecȳiunea, ce i-a făcut societatea; de ce să nu constatăm legalmente acest adevăr, dacă el este evident și necontestat?

Ce-și propune legiuitorul, când inflige uă pedépsă pentru un fapt criminal? Beccaria, marele criminalist, o spune cu claritate: *Scopul pedepsi, pre lângă intimidarea celor alȳi, este de a împede ca culpabil să mai vătămă societatea.* Să înȳelege, că prin aceste cuvinte, Beccaria nu a înȳeles, a isgoni pe culpabil pentru tot-d'auna din sinul societăȳii, căci acésta ar echivala cu perderea condamnatului și societatea n'are drept să piardă pe nimeni. Din contra ea e datóre să conserve pe toȳi. Ideia dar a lui Beccaria nu póte fi alta, de cât, că societatea e datóre să caute a îndrepta, a moralisa, a deștepta sentimentul datoriei în condamnat, ca ast-fel imbibat de idei sănătóse de morală și de ordine, în aceste sentimente să găsescă el uă pedecă, de a mai vătămă societatea pe viitor. Dacă dar acésta este adevărat, îndată ce se constată, că pedépsa a produs efectul căutat, care mai e motivul, ca ea să continue de a isbi cu incapacitate pre un certat de judecată? Legea penală, când a prescriș pre lângă uă pedépsă și perderea drepturilor, prin acésta incapacitate civilă și politică ea nu și-a propus alt scop, de cât a da societăȳii óre-cari garanȳii contra relor apucături ale condamnatului. Dacă însă condamnatul după suferirea pedepsei va dovedi într'un mod suficient prin buna sa purtare, prin stricta observare a regulilor sociale, că el este cu totul corigiat, și că

societatea nu mai are nici un motiv să se mai témă de dënsul, care ar mai fi justiția, ca el să fie lipsit de drepturile de cetățian? De ce l'am ține departe de cei alți, când el ar putea fi folositor societății. Ar fi în adevăr eminamente nedrept, de a respinge fără compătimire, de a descuragia pre un căit, care s'a pătruns, de și mai târziu, de datoriile, ce are omul în societate. Dreptul de reabilitare dar, e necesar să fie recunoscut de lege ca uă primă pentru îndreptarea și căința condamnaților, e indispensabil în fine ca un act de dreptate cătră acela, ce s'a folosit de corecțiunea pedepsii. Pre lângă acesta, când condamnatul scie, că are înaintea sea uă speranță cât de depărtată, că va putea reintra uă dată în societate purgat de orî-ce incapacității, acesta 'l va încuragia de a se purta bine, de a căuta să-și reforme sentimentele séle perverse, spre a merita uă dată acéstă dulce recompensă, de a r-se uita tóte, și a fi primit cu stimă în sînul societății. Iată ce ȋice și Faustin Hélie în acéstă privință: *Reabilitarea deșteptă sentimentul moral în ânima condamnatului, ca îlă înalță în ochii lui, face să-î lucéscă înainte speranța, de a reintra în viața civilă și a redobândi tóte drepturile cetățianului. Un interes social este strîns legat de desvoltarea acestei instituțiuni. Acest interes nu e numai de a face, să între în societate ómenî utili și de a reface pre cetățenii cei perduți, dar ea încuragiază pre condamnați în decursul lungilor încercări, la cari sunt supuși prin ideia de uă regenerare pasibilă; deci 'i preservă de corupțiune prin asigurarea, că ei vor redobîndi stima publică. Acésta e singura cale, care le este rezervată, a-i*

duce spre bine. Dacă n'ar avea-o, de sigur, ei ar cădea într'uă stare de rebeliune contra societății, pentru că n'ar mai avea nimic de așteptat de la dënse.» Iată cât de puternice și convingătoare argumente aduce în favórea reabilitării unul din cei mai autorisați criminaliști. Nu remâne dar nici uă îndoială, că ea este uă necesitate într'uă societate organizată, că ea nu póte lipsi acolo, unde individul are dreptul a fi ajutat, spre a se conserva și desvolta.

Âncă uă probă că acésta e așa, este că reabilitarea o găsim în tóte țerile civilisate: Spre exemplu în *Auglia*, unde ea se acordă când de Regină când de Parlament; în *Francia*, unde Președintele Republicei cu avisul favorabil al puterii judecătorești reabilitéză, în *Italia*, unde este tot același sistem ca în *Francia*, în *Belgia*, unde reabilitarea depinde numai de clemența Regelui etc.

Dacă dar e ast-fel, de ce la noi până astă-ȋi chiar nu s'a făcut nici măcar mențiune în legi de reabilitarea condamnaților? Lucrul se esplică: Mai nainte de punerea în lucrare a actualului cod penal, încă din vechime chiar, la noi poporul era divizat în clase: adecă boeri mari, boeri mai mici și ómenî de jos. Ast-fel fiind, nu se cunoscea în acele timpuri principiul egalității înaintea legii. Pentru sic-care clasă, erau diferite drepturi politice și diferite pedepse chiar. Putem ȋice, că pentru marea majoritate a poporului, mai că nu erau drepturi politice, în schimb ênsă pedepsele, ce-l biciuiau erau destul de aspre. În acéstă stare de despotism și arbitrar, e natural, că nimenea

nu se mai gândea la această utilă și dreaptă dispoziție, la reabilitarea condamnaților. Dacă condamnatul era un boer, el se reabilita cum putea, fără nici uă formă. Când condamnatul era din poporul de jos, ce reabilitare să dobândească? El din nascere n'avea nici un drept, era desmoștenit mai de nainte prin forța lucrurilor, pentru dănsul nu erau de cât datorii și sarcini grele. Iată de ce reabilitarea la noi a rămas necunoscută.

Ca să ne încredințăm de acesta, n'avem de cât să cercetăm toate vechile legiuri și vom vedea că nu găsim nicaieri nimic asupra acestui punct.

Condica Matei Basarab, condica V. Lupu, Ypsilanti, Caragea, Regul. organic, etc. n'au nici uă dispoziție relativ la reabilitare.

Ast-fel s'aun strecurat apăsatul nostru popor prin lungea seculilor, până când a început și el, a-și redobândi drepturile unul câte unul.

Acum de ce de la punerea în aplicare a actualului cod penal nu s'a introdus reabilitarea, acesta e altă chestiune. Póte că legiuitorul după atunci, va fi fost din principiu contra acestei instituții. I-s'o fi părut, că conform moravurilor după atunci, reabilitarea n'ar fi fost folositóre. Póte și o fi ăis, că prea trecem repede de la uă stare de lucruri la alta. O fi avut în vedere, că în starea de tranziție în care ne găseam, s'ar fi putut face abus cu această restatornicire. Alt-fel nu se póte explica această lacună. Legiuitorul nostru penal, copiind pre cel francez, a avut ocasiune, să védă pre lângă cele alte dispoziții și reabilitarea, prin urmare,

dacă n'a admis'o și la noi nu e, că a facut uă omisiune din eróre. Cu bună sciință, pare probabil, că legiuitorul a lăsat'o de uă parte.

Orî cum s'ar explica însă această lacună, destul că astă-đi ea nu mai póte rămâne neîmplinită. Societatea noastră s'a dezvoltat cu mult, de cum era atunci, prin urmare considerațiunile din acele timpuri nu mai pot fi admise astă-đi. Apoi această lipsă a legii atât de s'a simțit, în cât un grup din parlamentul nostru a și propus un proiect de lege pentru reabilitarea condamnaților. Până acum, ce e drept, generósa inițiativă a rămas în stare de proiect, totuși acesta probéză ceva: e uă dovadă, că în sinul societății noastre se simte nevoia acestui botez civil, care să chame în sânul său pe rătăciții, ce au revenit. Ne putem felicita dar, că am făcut un pas spre progres din acest punct de vedere.

Am ăis însă, că reabilitarea are de efect, de a restabili pre un condamnat în toate drepturile seile civile și politice. Așa dar ce face reabilitarea? Ea modifică situația penală a condamnatului. Nu găsim însă noi în legile noastre óre-cari alte casuri, în cari se modifică această situația a condamnaților? adecă nu sunt circumstanțe în cari se póte paralisa uă hotărîre definitivă, dată în materia criminală? Ba da, sunt mai multe, și anume *grația*, *amnistia*, *revisia*, *prescripția* și *comparațiunea condamnaților în contumaciă*.

Spre a nu confunda dar reabilitarea cu nici una din aceste casuri, e bine să facem uă comparațiune

între ele, dându-ne pe scurt séma de fie-care în parte.

Aşa să începem cu graţia. Ce este graţia?

Graţiarea este unû drept, ce constituţia acordă Şefului puterei executive, de a putea, să renunţe, când voesce, la executarea unei pedepse pronunţată contra unui culpabil, care a înfrânt prescripţiile legii penale. Tot din acest drept urmază, că şeful statului poate remite pedeapsa nu numai în total dar şi în parte, poate în fine să o schimbe chiar într'alta mai uşoră.

Acest drept de graţiă l'a prevădut legiuitorul ca un mijloc, de a tempera asprimea pedepselor, ce poate resulta atât din imperfecţia legilor penale cât şi din imperfecţiunea judecăţilor omenesci.

Graţiă acordată însă nu anulează întru nimic hotărîrea condamnatore, ea o lasă neatinsă în toate efectele sêle, afară de simpla pedépsă corporală, pe care o remite în totul, o reduce sêu o mai îndulcesce. Prin urmare ori-ce incapacităţi ar resulta din condamnare, acestea toate continuă de a apăsa asupra condamnatului graţiat. Ast-fel fiind dar nici uă confusiune nu putem face între reabilitare şi graţiare, căci graţiă ertă pedépsa, pre când reabilitarea anulează incapacităţile condamnatului.

Să trecem la *amnistiă*.

Amnistia este iarăşi un drept, ce constituţia acordă Capului Statului, de a lăsa uitării, de a şterge cu buretele peste nesce anume fapte considerate crime sêu delicta politice, este în fine dreptul, de a împedea punerea sub urmărire, de a sustrage din naintea justiţiei, de a anula efectele unei condemnaţiuni pe-

nale şi de a opri chiar executarea unei pedepse, ce s'ar îndrepta în contra culpabililor de atari crime şi delicta. — În fine printr'ua ficţiune ôre-care amnistia are efect şi în trecut, aşa că ea şterge ori-ce urmă a faptului, ca cum el n'ar fi existat nici uă dată şi condamnaţiunea nu s'ar fi pronunţat. Amnistia dar produce toate efectele atât ale graţiei cât şi ale reabilitării, ba mai mult chiar.

Amnistia trece cu atâta lărgişă peste crimele şi delicta politice pe motivu, că ea intervine de ordin în urma unor discordie civile, a unor neînţelegeri interne, cari dau naştere la neşce crime şi delicta, a căror immoralitate nu este atât de perversă ca în crimele ordinare. În interesul dar al păcei publice, al reconcilierii, putem dice chiar, dintre guvernânţi şi rebeli, s'a admis acéstă largă şi complectă graţiă numită amnistia.

Dar pentru că amnistia nu se aplică de cât la crimele şi delicta politice, nu putem să o confundăm cu reabilitarea condamnaţilor pentru crime ordinari. Va trebui dar reabilitarea să existe şi să fie regulamentată deosebit de amnistia.

Revisia.—*Revisia* este dreptul, ce acordă legea unor condamnaţi, a cere justiţiei, să repare uă greşală, ce a comis cu densusul. Dreptul de revisuire decurge din imperfecţiunea judecăţilor omenesci. E natural, se înţelege, că de câte ori se va dovedi, că un om a fost condamnat din eróre şi pe nedrept, să se pôtă sustrage pacientul de la uă pedépsă injustă şi să se anuleze în totul efectele acelei eronate sentinţe condem-

nătoare. Cu toate acestea în interesul ordinei și spre a nu se isbi cu atâta ușurință autoritatea lucrului judecat, legea nu admite revisia de cât în anume cazuri; așa în crime revisia e admisibilă: 1) Când după condamnarea unuia pentru uă crimă, se dovedesce în urmă altul și se condamnă acesta tot pentru același fapt. 2) Se mai poate cere revisia, când un om a fost condamnat, pentru că a omorît pre altul. Dacă pretinsul omorît se dovedesce că trăesce, se înțelege, că omor n'a avut loc, prin urmare iată uă eróre judecătorească de reparat; în fine 3) Revisia este admisibilă, când martorii, ce au servit de probă la condamnare, s'au dovedit judecătorește, că erau martori mincinoși. Negreșit uădată ce probele, pe cari se basa codamnarea, s'au anulat, urmăză ca și hotărîrea să aibă aceeași sôrtă.

Acum revisuirea uă dată admisă efectele ei sunt fôrte însemnate. Ea nu numai că scapă de închisóre pe condamnat, dar 'l purgéză de orî ce incapacitate, anuléză în fine în totul hotărîrea judecătorească.

În ceia ce privesce ștergerea incapacităților revisia are de fapt același efect ca și reabilitarea. Cu toate acestea există uă enormă diferență între aceste două. Ele pornesc din cauze cu totul diferite. Așa revisia are de scop a repara uă eróre, ce s'a făcut cu condamnatul, adecă revisia are tot de-una în fața sea un om inocent, prin urmare admițând-o se recunósce, că condamnatul pe nedrept a fost declarat incapabil. Pre când reabilitarea din contra nu vrea să dovedească inocența condamnatului, ea tinde să stabilească cu totul alt-ceva. Vrea să se constate că pedépsa dată con-

damnatului a avut un bun efect asupra lui, căci l'a îndreptat, l'a rechemat la sentimentul datoriei, și că ast-fel societatea n'are să se mai témă de dênsul.

Așa dar reabilitarea nu se poate confunda nici cu revisuirea. Să trecem acum la comparațiunea condamnatului în contumaciă.

Comparațiunea condamnatului în contumaciă are de efect de a anula hotărîrea dată în lipsă-l. Dreptul acesta, ce-l acordă legea condamnatului, decurge din dreptul sêu natural de apărare. În neființa lui el fusese condamnat, fără să fi fost ascultat. Negreșit nu se poate imputa nimic justiției, că l'a condamnat astfel. Societatea nu poate aștepta, până când un bănuît se va presenta de bună voiă, a fi judecat.—Cu toate astea legiuitorii de témă, de a nu se condamna un inocent, a înlesnit cât se poate dreptul de apărare.

Comparațiunea condamnatului în naintea justiției dar ne urmând alt scop de cât a dovedi ca și revisia inocența lui, negreșit că nici acesta nu se asemănă cu reabilitarea.

În fine *prescripția*. Ce este *prescripția*.

Prescripția este un mijloc, de a scăpa condamnatul de pedépsa corporală prin neexecutarea hotărîrii într'un lung decurs de timp determinat de lege. Motivul *prescripției* pedepselor este, că condamnatul care fuge de pedépsă, prin acest exil el suferă de bună voiă altă pedépsă tot așa de grea.

Expunerea de motive a codului frances reproducă de Faustin Hélie, iată ce ăice în acéstă privință:

«*Prescripția inspirând condamnatului speranța că cu*

timpul crima sea se va uita, prin această ea-l opresce de la noii crime. Apoi prin lungimea timpului de ascundere, ce reclamă cu această să înlocuesce chiar pedepsa. Și în adevăr poate cine-va să-și imagineze un supliciu mai greu de cât această crudă incertitudine, de cât acea oribilă frică, care răpesc criminalului siguranța din fie-care zi și somnul din fie-care noapte? Afară de aceasta atât ura publică cât și ura privată, se mai calmază, se mai micșorează cu timpul.»

Ceea ce vrem să scim noi însă este de a cunoște, cari sunt efectele acestei prescripții.

Prescripția n'are alt efect, de cât de a scăpa pe condamnat de pedepsa corporală. Prin urmare toate incapacitățile sale civile și politice continuă a-l isbi și după prescripția. Negreșit nici că poate fi alt-fel. Este un principiu cunoscut, că statutul personal al unui om nu se poate nici dobândi nici pierde prin prescripția. Prin urmare prescripția nu restabilește pre condamnat în nici unul din drepturile sale civile și politice. Ba din contra ea poate fi considerată chiar ca uă pedecă la aceasta, fiind faptul unui om rebel, care nu se supune justiției. Nu se poate confunda dar reabilitarea nici cu prescripția.

Din toate acestea rezultă, că de și *grația, amnistia, revisia, comparațiunea condamnatului în contumaciă și prescripția* tind unele a anula hotărârile, iar altele a suspenda numai în parte executarea lor, totuși reabilitarea condamnaților nu se poate nici asemăna nici cuprinde în nici una din ele. Fie-care având uă cauză diferită, nici una nu se poate aplica în generalitatea ca-

surilor. Remâne dar neapărat ca reabilitarea să existe și să fiă regulamentată a parte pre lângă toate cele alte mijloce de restituțiune expuse mai sus.

După ce am văzut dar că dreptul de reabilitarea este indispensabil a fi recunoscut într'ua societate organizată, să vedem acum, *de cine! în ce cazuri! și cu ce condițiuni* acest drept poate fi acordat.

Mai nainte de a răspunde la aceste chestiuni, e bine să precisăm, ca ce fel de *efecte* să producă această reabilitare, ca ast-fel cunoscând mai de nainte puterea ei, să scim cu ce garanție să o încungiurăm.

Acastă restatornicire având de scop, a rechema pe condamnatul, ce a suferit pedepsa, în sinul societății investit cu toate drepturile cetățenesci, având de scop asemenea a respândi neîncrederea și temerea, ce opinia publică avea de el, e destul, se înțelege, a nu merge mai departe cu izbirea hotărârii judecătorești, de cât a desființa acele incapacități politice și civile, ce decurg din condamnare. Cu alte cuvinte, reabilitarea se nu aibă nici un efect asupra amendelor prevădute, nici asupra despăgubirilor civile. Neapărat reabilitarea presupunând îndreptarea, nu inocența, n'ar avea nici un sens, ca ea să se întindă cu efectele și asupra amendelor și despăgubirilor părții vătămate.

Așa dar reabilitarea se nu restituie de cât capacitățile pierdute.

Dar să vedem acum, cari sunt acele *capacități*, cari se pot pierde, seu cu alte cuvinte cari sunt *incapacitățile*, ce decurg dintr'ua condamnare.

Codu pen. atât în tit. II desp. aplic. și exec. pedepselor

cât și în diferite alte articole arată cu precisiune acésta.

Cele mai principale incapacități, sunt perderea dreptului de a alege și de a fi ales în vre-una din funcțiunile publice, perderea dreptului de a purta arme, de a fi tutor, curator etc., perderea dreptului de a deschide și ține scóle, de a fi martor séu expert etc.

Prin urmare aceste incapacități au uă mare însemnătate în viața socială; deci dar se cuvine a lua tóte precauțiunile, pentru a încungiura reabilitarea cu tot felul de garanție, ca să nu se acorde pe nemeritate, să nu se dea după favóre, căci acésta ar fi în detrimentul buneî ordine sociale.

Acum după ce am văđut cât de mari sunt efectele reabilitării, să ne ocupăm a sci *cui se póte acorda acest drept.*

În principiu putem đice, că ar fi bine, să se bucure de dreptul de reabilitare orî-ce condamnat, de orî-ce tribunal ar fi judecat el și orî-ce crimă séu delict i s'ar fi imputat. Destul numai ca el să fi fost isbit de uă incapacitate, fiă anume acésta printr'uă hotărîre judecătorească, fie numai că acea incapacitate decurge ca uă consecință dintr'uă condamnățiune óre-care. Și în adevăr pre ce se baséză reabilitarea? Negreșit pe nimic alta după cum am mai đis, de cât pre eficacitatea pedepsei. Prin urmare de câte orî se póte dovedi într'un mod suficient, că condamnatul și-a ameliorat starea sea morală, că ar putea în fine să fie folositor societății, negreșit că el va trebui să fie restabilit în pleitudinea drepturilor séle. Ce importă că incapacitățile

séle proveniau dintr'uă crimă séu delict, destul că el în urma pedepsei s'a îndreptat.

Și chiar când e vorba de incapacități timporare reabilitarea trebuie admisă. De ce să așteptăm ca lungimea timpului să ne convingă de uă corecțiune, când putem pre alte căi și cu alte mijlóce, să constatăm acésta îndreptare? Se póte apoi ca un culpabil să fi fost condamnat la închisóre pe un termen óre-care, pre lângă acésta să fi fost osêndit și la perderea drepturilor politice și civile pe același timp séu pe un termen mai lung. Acest condamnat obține în urmă grațierea, ca uă îndulcire a unei legî penale séu a unei asprimî judecătorești, prin urmare scapă de pedépsa corporală. De ce să nu pótă obține în urmă și reabilitarea mai de timpuriu, dacă va dovedi că o merită.

Nu e dar nici un motiv a se face uă deosebire între incapacitățile perpetue și timporare.

Dar am đis că dreptul de reabilitare să se acorde tutulor condamnăților în genere isbiți de uă incapacitate óre-care. Cu tóte acestea nu pot fi óre-cari casurî, când cu tótă îndeplinirea unor condițiuni cerute alte circumstanțe ale condamnatului să anihilese prima presumțiune de îndreptarea lui? Nu se pot ivi cu alte cuvinte óre-carî împrejurări, cari să privese pre condamnat de dreptul de reabilitare?

Ba da! Sunt unele casurî, în cari cu tótă îndeplinirea condițiunilor cerute, societatea are dreptu să se témă, și să n'aibă încredere într'un atare individ. Așa de exemplu un individ se pedepsesce pentru uă crimă

și-și face pedépsa. Dupe acésta mai suferă uă a doua condamnația criminală și face și acésta a doua pedépsă. Acest om acum în urmă, îndeplinind condițiunile cerute de la condamnați în genere, ar merita reabilitarea? Negreșit că nu. Un atare condamnat, care după ce suferă uă pedépsă criminală mai comite în urmă și alte crime, prin acésta el denotă un prea mare grad de perversitate. Prin urmare societatea are drept să credă, că de și el a îndeplinit cerințele stabilite pentru reabilitare, totuși corecțiunea sa nu pôte fi de cât aparentă și înșelătoare, prin urmare cu drept cuvânt societatea pôte refuza reabilitarea unor asemenea condamnați. Aceștia nu inspiră destulă încredere și nici nu dau suficiente garanție de corecțiunea lor.

Tot aceste cuvinte sunt de ȑis și în cazul, când un culpabil, după ce a suferit uă pedépsă criminală și s'a reabilitat, în urmă a comis din nou alt fapt, care i-a atras uă nouă pedépsă criminală. Negreșit în acest caz putem ȑice că societatea întēia óră s'a înșelat, căci a acordat reabilitarea unui condamnat necoregiat. Uă dată cunoscut acésta, un atare individ după uă nouă condamnare nu mai merită, a se bucura de dreptul de reabilitare, căci nu inspiră nici uă încredere.

Dar pôte fi destul, ca cine-va să fi fost condamnat, spre a obține reabilitarea saŭ e bine să se mai céră și alte condiții? Negreșit că da.

Prima condiția să fie, ca cel ce cere reabilitarea să fi suferit pedépsa saŭ să fi fost grațiat de ea. Prin suferirea osândeii condamnatul 'și expiasă în câțva crime și-și rescumpără vechile seale drepturi. Afară de

acésta, pedépsa avēnd de efect, de a corige pre condamnat, cel ce a îndurat'o, a avut mijlocul, de a se folosi de efectele ei, prin urmare dovedind acésta îndreptare, el merită de a fi restatornicit. Asemenea și cei grațiați, ei au făcut act de supunere către justiția, nu s'au arētat rebeli contra legilor; pre lângă acésta grațierea este un mijloc de a îndulci asprimea legilor și a judecătorilor, dacă un condamnat a meritat grațierea, negreșit că a trebuit să militeze în favórea lui óre-care circumstanțe favorabile, prin urmare putem ȑice, că poziția unui grațiat presintă acéleași garanții de încredere ca și unui condamnați, ce au suferit întrēga pedépsă.

Din tóte acestea însă ce mai resultă? Urmēdă ca condamnatul în contumaciă, care s'a liberat de pedépsă prin prescripția, nu merită, de a se bucura de dreptul de reabilitare. Atari desertori prin acea, că fug din naintea justiției, ei se pun în stare de rebeliune contra legilor. Decī aceia, ce nu se supun legilor, n'au dreptul a se bucura de protecțiunea lor. Afară de acésta prescripția de și este un mijloc de expierea unei crime prin lungile turmente cauate de temere și nesiguranță, cu tóte astea ea n'are nimic de corecțiune într'ēnsa. Ea nu satisface de cât vindicta publică, nu contribue însă și la ameliorarea condamnatului, prin urmare atât pentru un motiv cât și pentru altul, condamnații în contumaciă, care s'au liberat de pedépsă prin prescripția, nu merită a se bucura de dreptul de reabilitare.

A doua condiția pentru reabilitare, să fie și acésta

adeacă dupe suportarea saŭ grațierea pedepsei condamnatul să mai trăiască încă cât-va timp în societate, și să dovedască uă bună purtare, ca să scim, că pedépsa l'a corigeat.

Astă condițiune e încă uă garanțiă, ce trebuie să ia legea contra certatilor de judecată. Nu e destul, să fi suferit numai pedépsa. Póte că unele caractere mai perverse să reziste la orî-ce încercare de corecțiune. De ce óre să nu fie supuși încă la uă nouă probă? Dacă va satisface-o și pre acésta, negreșit că societatea va fi mai asigurată și va avea mai multă încredere într'un reabilitat. Cât să fie însă acésta așteptare? Acésta să varieze după gravitatea faptului, pentru care a fost condamnat. Dacă a fost osândit pentru crimă, intervalul să fie mai lung; dacă i s'a imputat un delict, așteptarea să-i fie mai scurtă, căci faptele mai ușóre presintă mai puțină perversitate, prin urmare autorul lor este mai lesne de îndreptat.

Acestea sunt cele două condițiuni de îndeplinit pentru ca condamnatul, să pótă cere reabilitarea.

Unii pretind și sunt legislație, cari aŭ admis, că pre lângă cele două condițiuni, condamnatul trebuie să dovedască că a achitat și amendele precum și cheltue-lile judecătorești și despăgubirile civile.

Cu tóte acestea se póte combate acésta opiniune. Mai întei că amendele nu pot să facă nici uă dificultate. Ele fac parte din pedépsă și dacă nu se pot achita, nu rămâne de cât să se transforme în închisóre cooform art. 28 c. p. Prin urmare soluția în privința lor e facilă. Condamnatul pre lângă închisórea

prevădută în sentință, în cas de insolvabilitate, să mai facă peste acésta încă câte-va zile de închisóre potrivit cu quantumul amendei. Cu modul acesta pedépsa va fi complect suportată și prin urmare prima condițiune satisfăcută.

În ceea ce privesce despăgubirile civile nu e tot ast-fel. Mai întâi, că aceste despăgubiri nudecurg din gradul de perversitate al condamnatului. Ele resultă numai din materialitatea faptului, care a cauzat prejuditiul. Cu alte cuvinte despăgubirile se pot acorda chiar când autorul prejuditiului a comis faptul, fără nici uă intențiune fraudulósă. Póte fi chiar achitat penalmente cine-va și cu tóte astea să fie condamnat la despăgubiri. Prin urmare dar la ce s'ar supune dreptul de reabilitare și la achitarea despăgubirilor? Reabilitarea trebuie să se bazeze pe îndreptarea condamnatului; pre ameliorarea sentimentelor sële de morală, ordine și justiția, iar nici de cum pre solvabilitatea sea. Despăgubirile nu justifică în nimic corecțiunea condamnatului. «*Condamnațiunile civile*, ȕice Carnot, *sunt cu totul independenți de pedepsele, ce s'aŭ pronunțat pentru vindicta publică* și prin urmare ar fi nedrept și nerațional, a se refusa reabilitarea unui condamnat, care se găsesce în neputință de a achita despăgubirile civile.

Pre lângă acésta nu e nici în interesul păgubașului, de a nu se acorde reabilitarea condamnatului fără achitarea despăgubirilor. Acésta respingere pentru condamnat ar fi uă descuragiare, ar paralisa cu totul activitatea sea și prin acésta ar deveni din ce în ce în

mai mare imposibilitate, de a plăti despăgubirile. Pre când dacă s'ar reabilita și fără achitarea lor, el s'ar ambiționa, ar avea un câmp larg de aspirație, ar găsi mai multă plăcere în muncă, s'ar mișca mai cu putere și prin urmare și-ar mări patrimoniul. Așa că reabilitarea ștergând numai incapacitățile și lăsând intact dreptul de despăgubire, păgubașul ar avea acum în urmă mai multe șanse de a fi desdaunat. — Pre lângă acesta mai e de notat, că atunci când mai mulți inși au comis uă crimă, ei sunt condamnați, a plăti despăgubirile solidaricesce. Se poate întâmpla însă, că din cei ce au comis faptul numai unul să fi profitat de câștigul provenit din crimă, iar cei alți să fi fost înșelați. Câte uă dată iarăși unii iau parte la comiterea faptului numai din punctul de vedere al reverenției, ce poate că au către unul din autori. — De ce dar aceștia, să nu fie primiți la reabilitare, numai pentru că n'au cu ce desdauna pe păgubaș? Și din acest punct de vedere dar rezultă, că despăgubirile civile nu trebuie să aibă nici uă înriurire asupra reabilitărei. Aceste despăgubiri se rămână ca ori ce creanțe, cu dreptul de a fi achitate ori-când. Tot ast-fel este și în Belgia. Despăgubirile acolo nu influențază în nimic asupra redobândirei drepturilor pierdute.

Acuma, după ce am văzut cine poate să cêră și cu ce condițiune să se admită această restatornicire, să discutăm *cui să se încredințeze puterea, de a acorda reabilitarea?*

Acastă cestiune merită totă serioasa noastră atențiune.

Să se acorde reabilitarea ca și grația de Șeful puterii esecutive? Să se încuviințeze ea de **puterea legiuitoare** sau să se lase dreptul acesta pe sêma **puterii judecătorești**?

Unii pretind, să se acorde reabilitarea de către *puterea legiuitoare*, pentru mai multă solemnitate și garanție. Se poate combate însă această opiniune. Mai întâi puterea legiuitoare este chemată și organizată așa, ca să se ocupe numai de interesele generale ale societății, deci dar din cauza însemnătății lucrurilor se le ea nu poate intra, fără genă, în discuțiunii de prea multe detalieri și de un interes personal. Afară de acesta, puterea legiuitoare nu poate anqueta singură, spre a se convinge de aprôpe, dacă trebuie sêu nu să se acorde reabilitarea. Ea se va referi la informațiile mai mult sau mai puțin esacte culese de alții. În fine condamnatul în genere nefiind cunoscut de cât de reprezentanții locului sêu, negreșit puterea legiuitoare, se va pronunța după influența, ce acești deputați locali vor avea în favôrea sau contra petiționarului.

Pre lângă cele espuse mai sus e de observat iarăși că într'un Stat constituțional luptele și animositățile politice nu vor lipsi nici uă dată. Care dar va fi șansa de reabilitare a unui condamnat, când el va fi nevoit, a cere acest drept unei puteri compuse în majoritate din adversarii sêi politici? Ori-care ar fi legalitatea acestei puteri, când va sci ea însă, că prin dreptul ce-l acordă petiționarului măresce cu acesta numărul protivnicilor, negreșit, că ea nici uă dată nu se va

găsi așa de bine dispusă, a fi favorabil unui atare cerat de judecat.

Pentru toate aceste motive dar se susține, că dreptul de a reabilita nu e bine, a se încredința puterii legiuitoare.

Trecând acum la *Șeful statului*, aceleași cuvinte se pot dice și pentru dînsul.

Antei regele nu pôte a se convinge, prin sine însuși, dacă cel care cere, merită sêu nu reabilitarea. El va trebui dar să se încredă în presentările, ce i-se vor face de alți. Și dacă aceste presentări se vor face în urma unei anquete administrative, fără nici uă formă solemnă, atunci reabilitarea ar avea aerul unei grație, pe care regele o acordă din clemența sea. Acéstă împrejurare însă ar face, ca reabilitarea, considerându-se ca nemeritată, să nu redea restatornicitului tot prestigiul, de care are nevoie în societate. Reabilitarea nu trebuie considerată ca uă îndurare, ca uă compătimire, căci ar perde din valórea sea, ea trebuie privită ca un drept, pre care un condamnat 'l pôte revendica prin îndeplinirea unor condițiuni anume cerute de lege. Decî ori-ce anquetă, ori-ce reabilitare nemotivată nu are destulă influență asupra opiniei publice, nu-î pôte schimba vechile credințe asupra condamnatului.

Să admitem însă că regele n'ar acorda reabilitarea de cât în urma unei seriose anquete judiciare, și în urma unui avis favorabil dat de puterea judecătorească, cu alte cuvinte să admitem, că s'ar propune sistemul dominant astă-dî în Francia și Italia.

În aceste țere cererea de reabilitare se adresază în-

tîi Parquetului. De aci ea se trimite în cercetarea instanței judecătorești competente, care pôte face ori-ce fel de anquetă spre convingere. În urma acestora dacă judecata găsește că reclamantul merită reabilitarea, dă avisul sêu favorabil și-l trimite Ministerului justiției, spre a-l supune la aprobarea Regelui său a Președintelui. Acesta aprobă sau respinge, după cum voesce. În cas însă când autoritatea judecătorească crede și declară, că condamnatul nu merită reabilitarea, acesta nu mai pôte apela nicăeri. Regele sau Președintele n'a dreptul, a acorda reabilitarea, când puterea judecătorească a fost de părere contrariă sau nu s'a consultat de loc.

Ei bine, cei mai mulți nu găsesc rațională nici această combinațiune. Cuvintele sunt aceste: Pentru ca Regele, dic ei, să acorde reabilitare, dupe acest sistem, el trebuie să aibe avisul favorabil al puterei judecătorești. Prin urmare dacă el nu pôte reabilita fără sau contra acestui avis, negreșit aprobarea ce pune la un avis favorabil, nu e de cât un act inutil și superfluu. Pentru ce dar Capul statului ar fi expus a face nisce lucrări de nici uă importanță pentru dînsul? Acéstă ar atinge chiar prestigiul sêu. Singurul lucru, ce pôte face regele în acest sistem, nu e de cât să respingă uă reabilitare, când crede de cuviință, cu tot avisul favorabil din partea autorităților judecătorești. Acéstă însă s'ar întempla fôrte rar și a-fără de asta atunci n'ar avea chiar un bun efect în societate. Niccola Alianelli Prim-Președinte de onóre al

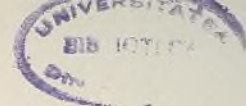
curții de casație din Neapole iată cum opiniasă asupra acestui punct :

«Sub un guvern sinceramente constituțional, este periculos, de a face să intervină regele acolo, unde nu are de îndeplinit de cât un act inutil, aprobând avisul autorității judecătorești. Dacă el însă refuză, acesta 'i atrage desagremente nu numai din partea celui respins, dar și din partea autorităților comunale, care au dat condamnăturii certificate de bună purtare precum și din partea magistraților, cari au emis un avis favorabil. Afară de acesta chiar publicul va fi nemulțumit, vădind cum cade un avis regulat dat de autoritatea judecătorească, pentru motive cari rămân necunoscute».

De ce dar s'ar expune Capul statului la aceste nemulțumiri pentru un act așa de nefolositor sie-și?

Pre lângă cele expuse mai sus, iată ce mai adaugă tot acest distins jurisconsult asupra sistemului mixt, admis astă-dî în Francia și copiat de Italia.

Mai întâi se întreabă, pentru ce motiv codul de procedura francesă a admis intervențiunea regelui la reabilitare? Răspundînd el dice: *Eu cred, că această intervențiune din imprudență e cerută. Cu toate astea e lesne de înțeles, cum un asemenea sistem a fost adoptat de codul de instrucție criminal frances din 1808: Tendința guvernului imperial către uă putere absolută, suvenirea instituțiunilor vechiei monarhie, cred că esplic în destul acesta. Din codul frances același sistem a trecut atât în codul napolitan din 1819, cât și în cel piemontez în 1847, amîndouă coduri ale unei epoce, în cari domina un guvern absolut. Apoi dacă acest sistem s'a admis și*

în codul din 1859, acesta nu e de cât uă eróre provenită din cauza rapidității, cu care el a fost redactat. Nu va mai trece mult însă și această eróre se va îndrepta».

Așa dar Alianelli, ca să esplice de ce și astă-dî regele intervine în reabilitare, atribuie acesta unei erori strecurată din răpediciune în cod. Iar ca să justifice pentru ce în vechime regii aveau acest drept, a recunoscut că acesta nu era de cât uă consecință a guvernului absolut, ce domnea pre atunci.

Nu numai Alianelli dar înseși Faustin Helie în tratatul său de instrucția criminală recunosce, că dacă regii au avut ore-cînd dreptul, de a reabilita, acesta era pe atunci, cînd guvernul era absolut, cînd monarchul intrunea în mîna sea mai toate puterile Statului, cînd regele era un șef absolut, și iată ce dice ele: *«Este adevărat, că prin constituțiunile imperatorilor romani și prin ordonanțele regilor Franciei restitutio in integrum (reabilitarea) emana de la principe, dar atât imperatorii, cât și regii în marele lor consiliu exercitau uă porțiune din puterea judecătorească».*

Prin urmare din vederile acestor însemnătăți jurisconsulți nu rezultă alta, de cât că numai într'un Stat cu un guvern absolut, numai acolo regele s'ar putea amesteca la reabilitare. Sub un atare regim regele face, ce-i place și voința lui fiind suverană, se explică, că pôte interveni și la reabilitare.

Afară de acesta, intervenția regelui în reabilitare mai are și alt neajuns. De câte ori condamnatul va fi adversar politic al partidei de la guvern, el nu va

obține nici odată reabilitarea. Negreșit cei ce vor cere reabilitarea vor avea nevoia, de a fi presentați regelui de membrii guvernului. Regele apoi fiind nevoit de conveniență, a ceda influenței consilierilor săi, el va refusa de multe ori reabilitarea adversarilor politici ai guvernanților. Și nu e nimic de mirare în această privință. Luptele de partide pre lângă avantajul, ce au, că stabilesc un fel de control reciproc între faptele unora și altora, mai au și un mare desavantaj, că adesea degeneră în cele mai injuste persecuțiuni. De câte ori puternicii nu pregătesc curse adversarilor, numai și numai, spre a-i prinde și a-i desarma înfrându-i cu uă sentință iniquă de condamnare? De câte ori nu întrebuintează ei acesta ca mijloc, de a scăpa de nisce controlatori severi ai i-legalelor lor fapte? Istoria din toți timpii, din cea mai înaltă antichitate și până în zilele noastre, nu face de cât să repete de aceste revoltătoare exemple.

Dacă dar totul e cu puțință, și dacă pentru unii scopul ajunge, ca să justifice mijlocele, apoi cu Ali-nelli împreună țicem și noi: E periculos câte uă dată ca reabilitarea să depindă de voința unuia. Ori câtă ar fi de dréptă, ori cât ar fi de bună persóna, ce avem astă-zi în vedere, totuși persónele trec și se duc, pre când legile rămân permanente. Trebuie dar ca uă lege când se face, să se bazeze tot-de-una pre eternele principii ale nestrămutatului adevăr. — Pentru toate aceste motive dar, adoptând opinia celor mai autorizați jurisconsulți criminaliști, credem și noi, că nu e bine,

ca șeful puterei esecutive, să participe la acordarea reabilitării.

Acum cui dar să se încredințeze acest drept?

Nimeni alt de cât *puterei judecătorești*. — Și în adevăr, ea aplicând pedepsele, ea singur are dreptul a vedea și constata efectele, ce a produs condemnațiunile séle. Ea singur e în pozițiune mai favorabilă, de a se convinge mai exact și cu mai multă suficiență, dacă pedépsa a îndreptat sau nu pre un condamnat. Pre lângă acesta nu trebuie, să ne scape din vedere, că reabilitarea nu se baséză pre indulgența sau îndurarea cuiva. Nu! Ea se baséză pe un drept natural și legitim al condamnatului, acela că îndată, ce el prin purtarea sea dovedesce într'un mod indubitabil, că nu mai inspiră nici uă temere, că din contra el póte fi folositor semenilor săi, societatea e datóre, să 'i recunóscă într'un mod solemn dreptul, de a face parte dintr'ansa, de a se interesa de binele și prosperitatea ei, și de a-și esercita neîmpedicat în fine toate drepturile séle civile și politice. Prin urmare reabilitarea făcând parte din drepturile omului, un condamnat de câte ori îndeplinesce condițiunile stipulate de lege, are dreptate a pretinde de la societate, ca să-i redea drepturile luate. — Apoi dacă e ast-fel, dacă prin cererea de reabilitare nu se face de cât revendicarea unor drepturi pierdute, atunci cine ar putea și mai rațional și mai cu competență și mai cu certitudine a cerceta această revendicare, dacă nu puterea judecătorească? Ea este după constituția acea putere organizată, pentru a judeca diferitele contestațiuni ale drep-

turilor cetățenesci, prin urmare tot ea trebuie să se ocupe exclusivamente și de reabilitare.

Iată ce dice și Faustin Hélie asupra acestui punct.

«Din însăși caracterul reabilitării se pare, că trebuie a se stabili, ca ea să nu fiă acordată printr'un decret al Șefului statului, ci printr'ua hotărîre judecătorească. Cererea de reabilitare este un recurs de drept, este revendicarea unei capacități legale, câștigate prin condițiuni stipulate de lege. Prin cercetarea acestei cereri se caută, a se verifica, dacă există dreptul. Acesta dar nu poate fi opera administrației, ci a justiției. Numai puterea judecătorească are căderea, de a statua asupra contestațiilor relative la drepturile cetățenesci.»

Afară de acesta chiar din procedura, ce trebuie urmată la cercetarea cererii de restatornicire, rezultă că această lucrare urmează a fi încredințată puterii judecătorești. Și în adevăr cum să se judece ea?

Cum s'a urmat, când s'a constatat culpabilitatea condamnatului, e drept ca tot ast-fel, tot cu același scrupul, tot cu acea minuțiositate să se adune și să se verifice probele, pe care se bazează și cererea de reabilitare.

Ast-fel dice și Alianelli: *«Procedura, ce s'a urmat pentru descoperirea certă a verității, când s'a declarat culpabil și s'a condamnat la pedepsă, aceeași procedură ni se pare nouă, că trebuie a fi urmată, și când e vorba de a declara îndreptarea condamnatului și restituțiunea sa în bucuria și exercițiul tuturilor drepturilor de cetățean.»*

Prin urmare dar cine altul ar putea urma mai cu

competință această procedură, afară de puterea judecătorească?

Pre lângă cele discise mai sus trebuie să nu perdem din vedere iarăși, că dacă puterea judecătorească va avea dreptul de a reabilita, acesta va fi uă puternică garanție în favoarea condamnaților pentru crime și delictes politice. Aceștia fiind pismuiți de adversarii lor, de la putere, dacă nu vor găsi refugiu intr'ua autoritate independentă, pentru ei devine inaccesibilă atât reabilitarea cât și amnistia. Atunci dar nu le ar rămâne acestor delinvenți politici de cât un singur lucru, acela de a căuta prin violență, să restorne starea de lucruri în ființă. Numai ast-fel ar ajunge ei, de a se reabilita în urmă prin amicii lor. Dacă însă dreptul de a reabilita este acordat Curților și Tribunalele, condamnatul are tot de'una uă speranță în naintea sea. Puterea judecătorească, fiind bine organizată, în independența ei va sci, se contrabalanțeze asprimea nedreptă, la care ar fi expuși uni. Ferită de orî ce influență de partidă, justiția va fi singurul gardian fidel și nepărtinitor al libertăților cetățeanului, ea singură va putea se protegă și se scôtă la lumină dreptul, acolo unde el essistă. Numai ea în fine va putea reda societății pre omul, care l'a făcut util, numai ea nu l va abandona cu nepăsare, spre a nu deveni el în urmă rebel și cu perniciose tendințe.

Iată dar cât de insemnate avantaje sunt pentru noi, ca reabilitarea să se acorode de puterea judecătorească. Din orî ce punct de vedere ne-am pune, fiă

că ne-am gândi la garanția, ce trebuie să ne dea autoritatea, fiă că am avea în vedere certitudinea informațiilor, fiă în fine pentru solemnitatea actului, suntem nevoiți a recunoște, că numai puterea judecătorească poate acorda cu scrupulositate reabilitarea.

Acum, care să fiă procedura specială de urmat, acesta este uă cestiune prea de detaliu, pre care, spre a nu mări pré mult cuvântarea mea, sunt nevoit a o lăsa de uă parte. Nu pot ênsă termina fără să nu ȃic câte-va cuvinte asupra regimului *inchisorilor* și *casiarului judiciar*, carî au uă strînsă legătură cu reabilitarea.

Condamnatul nu trebuie să fie asverlit in închisóre și niminî să nu mai îngrijescă de moralitatea lui. Penitențiarele trebuie să fie bine organizate, bine îngrijite și administrate. Ele să fiă în fine ca uă scólă chiar, în care cel abătut să găsescă un adevărat mizloc de corecțiune. Numai cu ajutorul unor atarî inchisori condamnați se pot face demni, de a obține reabilitarea, numai ast-fel și societatea va putea recăștiga pre cei perduți.

Casiarul judiciar iarăși are folósele selle. In acest registru trecându-se fie-caré condamnat cu tóte faptele lui, el va servi în urmă a procura informații asupra celor certați de judecată. Sciind apoi osânditul că casiarul seú i va demasca în orî ce moment condamnațiunile suferite, el se va sili, a obține reabilitarea, spre a i se șterge notele rele înregistrate la numele seú. Cu modul acesta casiarul judiciar va fi un stimulent pentru condamnați, de a căuta să se reabiliteze

și spre a obține acéstă reparațiune, vor fi nevoiți a se corige.

Acestea sunt ce aveam de ȃis, Onor. Curte, asupra reabilitării.

Resumându-mé, conchid la aceste trei puncte principale:

1). Să se inscrie în procedura penală dreptul condamnaților de a se putea reabilita.

2). Reabilitarea să aibă de elect, a șterge tóte incapacitățile civile și politice, fiă că elle sunt anume prevăđute într-uă sentință condamnatóre, fiă că în virtutea legii, ele decurg din nisce condamnațiuni órecarî, și:

3). Reabilitarea să se acorde de puterea judecătorească.

Terminând cu modul acesta, urez Curții succes și prosperitate în lucrările sélle!

Trăiască Romania !

Trăiască Justiția!!

